

การวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากปัญหาความไม่สงบใน จังหวัดนราธิวาส

An Analysis of Economic Losses from Violence in Narathiwat Province

ฤทธิรงค์ ตุ่มทอง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาส ภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) ศึกษาผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบต่อธุรกิจทางการค้าและบริการ (3) เพื่อประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และเพื่อกำหนดแนวทางส่งเสริมการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาส วิธีการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 260 ตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยสถิติอย่างง่าย เช่น การแจกแจงความถี่ ร้อยละ มีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการคำนวณหาผลรวม ผลต่างและค่าเฉลี่ย เป็นต้น โดยมีขอบเขตการศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 ผลการวิจัย พบว่าการค้าและการท่องเที่ยว การลงทุนและการจ้างงานหดตัวลงชัดเจน ส่วนการอุปโภคและบริโภคภาคเอกชนชะลอตัวลงเล็กน้อย ปัญหาความไม่สงบส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการทางด้านรายได้ ด้านการจ้างงาน ด้านการประกอบกิจการ ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านต้นทุนในการประกอบการ และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าจากปัญหาความไม่สงบในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 คิดเป็นมูลค่าโดยประมาณ 10,544 ล้านบาท (ณ ราคาคงที่ปี 2546) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนราธิวาส จำแนกเป็นความสูญเสียทางภาครัฐ จำนวน 8,932 ล้านบาท และความสูญเสียภาคเอกชน จำนวน 1,612 ล้านบาท ดังนั้นรัฐต้องเร่งแก้ไขปัญหาความไม่สงบให้ยุติลงโดยเร็วรวมถึงส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าฮาลาล และการแปรรูปยางและไม้

คำสำคัญ: ความไม่สงบ การก่อการร้าย นราธิวาส ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

¹ ร้อยเอกฤทธิรงค์ ตุ่มทอง เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์ อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the economic situations in Narathiwat province after intensification of insurgency problems in three southern border provinces 2) to analyse the impact of social unrest on the business and service sectors 3) to estimate the economic losses resulting from insurgency problems and to make recommendations on ways to promote commercial and economic development in Narathiwat. The analysis covered the time period between 2004 to 2007 using both secondary and primary data. Secondary data were compiled from the Office of National Economic and Social Development Board and Economics and Security Organization in the southern border provinces of Thailand. For primary data, altogether 260 respondents who were owners of business and services establishments were interviewed. The economic impacts of insurgency problems were analysed using both descriptive statistics and quantitative methods.

The key findings were among the sectors that were clearly affected were trade and tourism where there had been significant reduction in investment and employment. Consumption reduced only marginally. Insurgency problem had negative impacts on income of the private business operators which necessitated adjustments in employment, the nature of business operation and investment in safety, security measures all of which ultimately affected operating costs and marketing strategy. The economic loss during 2004 to 2007 was estimated to be to 10,544 million Baht (in 2003 prices) which was equivalent to 7.6% of Narathiwat's Gross Provincial Product. The total economic losses consisted of 8,932 millions Baht were losses incurred by the public sector in terms of defense and security expenditures. The remaining 1,612 millions Baht were losses incurred by private business operators in Narathiwat province. Finally, government has to solve an insurgency problem immediately and promoting industry development especially halal food and wood manufacturing.

Key words : Unrest, Insurgency, Narathiwat, Economics Losses, Economics Effect

1. บทนำ

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนทางใต้สุดของประเทศไทย และเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เนื่องจากมีพรมแดนเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย เศรษฐกิจการค้าของจังหวัดนราธิวาสมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นนับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2541 เป็นต้นมา แต่หลังจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลา) ได้ทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2547-2550 ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาคการค้าและบริการที่ชะลอตัวลงอย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งการลอบยิงประชาชน การลอบวางระเบิดและวางเพลิงตามย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญ ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่กล้าออกมาจับจ่ายใช้สอยเหมือนเช่นเคย มูลเหตุดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายวิตกกังวลว่าปัญหาความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าในจังหวัดนราธิวาสอย่างไรและมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงได้จัดทำบทวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบและมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ทั้งประเด็นทางด้านเศรษฐกิจมหภาคและจากผู้ประกอบการโดยตรง

ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย แม้จะเกิดขึ้นมายาวนานแล้ว แต่ปัจจุบันกลับยังไม่มียุติทางที่จะยุติลงได้ ในทางกลับกันสถานการณ์ความไม่สงบได้ทวีความรุนแรงขึ้น

ในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 มีสถิติการก่อเหตุเฉลี่ยถึงปีละ 1,700 ครั้ง โดยจังหวัดนราธิวาสมีระดับความรุนแรงสูงสุด ส่งผลให้เศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาสชะลอตัวอย่างรุนแรง โดยเฉพาะภาคการค้าและบริการที่มีแนวโน้มชะลอตัวลง ทั้งนี้พิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดนราธิวาส สาขาการผลิตด้านการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน/โรงแรมและภัตตาคาร ในช่วงปี พ.ศ.2540-2550 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี พ.ศ.2540-2550)

ดังนั้น เพื่อเป็นการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงและยืนยันข้อมูลที่เกิดขึ้นว่า ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจจังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสถานการณ์ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่สงบ ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการ และประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้า เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางส่งเสริมการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาส รวมทั้งเพื่อให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ และช่วยป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสถานการณ์ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาส ภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่

สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส เพื่อประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าในจังหวัดนราธิวาส และเพื่อกำหนดแนวทางส่งเสริมการค้าและพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาส

3. ขอบเขตของการวิจัยและข้อตกลงเบื้องต้น

ศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2547–2550 รวมระยะเวลา 4 ปี โดยศึกษาเชิงเปรียบเทียบสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาจากเครื่องชี้ภาวะทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการค้าและการท่องเที่ยว ด้านการลงทุนและการจ้างงาน และด้านการอุปโภคและบริโภคภาคเอกชน

เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในพื้นที่ อ.เมืองนราธิวาส อ.ศรีสาคร อ.รือเสาะ และอ.สุไหงโกทิงก์ ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ.2551 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีสถิติการก่อเหตุความไม่สงบสูงและมีสถานประกอบการอยู่เป็นจำนวนมาก การประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าพิจารณาจาก 2 ส่วนคือ ความสูญเสียภาครัฐและความสูญเสียภาคเอกชน

การประเมินค่าไม่นับรวมความสูญเสียจากการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต และความทุกข์ทรมานทางด้านจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ

ความสูญเสียภาครัฐ พิจารณาจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ทั้งนี้โดยประมาณหนึ่งในสามส่วนของงบประมาณเพื่อ

แก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณในปี พ.ศ. 2547-2549 พบว่าจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ได้รับใกล้เคียงกัน)

ความสูญเสียภาคเอกชน พิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของสถานประกอบการ โดยไม่คำนึงถึงขนาดของสถานประกอบการ

รายได้ของสถานประกอบการก่อนเกิดปัญหาความไม่สงบฯ คือรายได้ในปี พ.ศ.2546 และรายได้ของสถานประกอบการหลังเกิดปัญหาความไม่สงบฯ คือรายได้ในปี พ.ศ.2550

4. แนวคิดและทฤษฎี

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ปัญหาทางด้านสงครามและการก่อความไม่สงบในรูปแบบต่างๆ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสงครามในประเทศอิรัก ศรีลังกา อัฟกานิสถาน อินเดีย สงครามกลางเมืองและการก่อความไม่สงบในประเทศไอร์แลนด์เหนือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ฯลฯ รวมถึงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ปัญหาเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดมูลค่าความสูญเสียหรือต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งในแง่ต้นทุนทางเอกชน (Private cost) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายโดยตรงของบุคคล และต้นทุนทางสังคม (Social cost) ซึ่งเป็นความสูญเสียหรือผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับสังคม ตลอดจนเป็นปัจจัยที่บั่นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบกับปัญหาดังกล่าว (Economical effect) ซึ่งที่ผ่านมามีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนหนึ่งได้นำแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบและประเมินค่าความเสียหายอันเกิดจากการก่อ

สงครามและการก่อความไม่สงบในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ได้จำแนกความสูญเสียออกเป็น 2 ประเภท คือ ความสูญเสียโดยตรงและความสูญเสียทางอ้อม (Duke Keith 1970, William Nordhaus 2003, Joseph Stiglitz and Linda Bilmes 2008)

1. ความสูญเสียโดยตรง (Direct costs)

ความสูญเสียประเภทนี้สามารถคำนวณออกมาเป็นตัวเงินได้ง่าย เนื่องจากใช้จ่ายอยู่ในรูปตัวเงิน เช่น การงบประมาณแผ่นดินที่รัฐต้องใช้จ่ายในการก่อสงครามและปราบปรามความไม่สงบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านการทหาร ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมค่าเสียหายด้านสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายทางด้านมนุษยธรรมในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ ฯลฯ เป็นต้น

2. ความสูญเสียทางอ้อม (Implicit cost)

ความสูญเสียประเภทนี้อาจไม่อยู่ในรูปตัวเงิน แต่เป็นค่าใช้จ่ายซ่อนเร้นหรือเป็นต้นทุนแฝง ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะถูกมองข้ามหรือไม่เห็นความสำคัญ ความสูญเสียเหล่านี้ มีทั้งกรณีที่สามารถนำมาประเมินค่าเป็นตัวเงินได้และไม่ได้ ในทางเศรษฐศาสตร์อาจเรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” (Opportunity cost) เช่น ค่าเสียโอกาสทางรายได้จากการทำงานหรือการประกอบธุรกิจ ค่าเสียโอกาสในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ผลกระทบทางด้านจิตใจจากการบาดเจ็บทุพพลภาพ ความรู้สึกหวาดกลัว หรือแม้แต่กระทั่งการตายก็ถือว่าเป็นต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เพราะทำให้เสียโอกาสที่จะมีความสุขกับการใช้ชีวิตและทำประโยชน์เพื่อสังคม ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนั้นความสูญเสียทางอ้อมยังรวมถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าในการประเมินค่าต้นทุนจากการทำสงครามและการก่อความไม่สงบ ผู้ทำการศึกษาส่วนใหญ่

จะไม่พิจารณาเฉพาะเจาะจงไปที่ตัวเลขงบประมาณแผ่นดินเพียงอย่างเดียว แต่จะศึกษาถึงต้นทุนรวม (Total costs) ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทั้งทางด้านต้นทุนโดยตรงและต้นทุนทางอ้อม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ต้นทุนทางเอกชน และต้นทุนทางสังคม มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ การค้าจากปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ทั้งนี้ในการประเมินได้แบ่งตามภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ คือ ความสูญเสียภาครัฐและความสูญเสียภาคเอกชน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิทางสถิติต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนราธิวาส การค้าและการท่องเที่ยว การลงทุนและการจ้างงาน การอุปโภคและบริโภคของจังหวัดนราธิวาส และข้อมูลงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการออกสำรวจสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายแบบเจาะจงในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ อ.เมือง นราธิวาส อ.สุไหงโกลก อ.รีโอสาละ และอ.ศรีสาคร อำเภอละ 65 แห่ง รวม 260 แห่ง จากสถานประกอบการที่มีอยู่ทั้งหมดในจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2550 จำนวน 6,821 แห่ง ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีสถิติการก่อเหตุความไม่สงบสูงและมีสถานประกอบการอยู่เป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการอธิบายลักษณะแนวโน้มสถานการณ์ทั่วไปทางเศรษฐกิจ

ของจังหวัดนราธิวาส รวมถึงบรรยายผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส ภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่สงบ และวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้า มาวิเคราะห์และประมวลผลเชิงปริมาณโดยใช้หลักการคำนวณอย่างง่าย เช่น การหาผลรวม ผลต่าง ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและด้วยวิธี t-test ทั้งนี้สำหรับในส่วนของการเก็บข้อมูลจากสถานประกอบการกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้พบข้อบกพร่องในการตอบแบบสอบถามจากสถานประกอบการ จำนวน 8 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนดังกล่าวเพิ่มเติมได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านปัจจัยเวลาและความปลอดภัยของพื้นที่วิจัย จึงเป็นเหตุให้เหลือข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย จำนวน 252 แห่ง

แนวทางการประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้า

ความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้า (Economic Loss) คือ ผลรวมระหว่างความสูญเสียภาครัฐ และความสูญเสียภาคเอกชน

ความสูญเสียทางภาครัฐ (Government Loss) คือ จำนวนเงินงบประมาณที่รัฐบาลใช้จ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ในช่วงปี พ.ศ.2547–2550 พิจารณาจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.), กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) และกองบัญชาการ

ผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ความสูญเสียภาคเอกชน (Private Loss) คือ ผลรวมของความสูญเสียทางรายได้ และความสูญเสียทางรายจ่ายของสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการทั้งหมดในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ

ความสูญเสียทางรายได้ (Revenue Loss) คือ รายได้ทั้งหมดของผู้ประกอบการฯ ที่สูญเสียไปหลังเกิดปัญหาความไม่สงบ หรือรายได้ที่ผู้ประกอบการควรจะได้รับหากไม่เกิดปัญหาความไม่สงบขึ้น ซึ่งการประเมินค่าจะพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของรายได้ก่อนและหลังเกิดปัญหาความไม่สงบ เพื่อหาค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายได้ต่อสถานประกอบการหนึ่งแห่งในจังหวัดนราธิวาส วิธีการประเมินค่าความสูญเสียทางรายได้ ใช้หลักการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของรายได้ก่อนและหลังเกิดปัญหาความไม่สงบ ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$RL = (\overline{Y_B} - \overline{Y_A}) \times N$$

กำหนดให้

RL คือ มูลค่าความสูญเสียทางรายได้

$\overline{Y_B}$ คือ ค่าเฉลี่ยรายได้ก่อนเกิดปัญหาความไม่สงบ (ปี พ.ศ.2546)

$\overline{Y_A}$ คือ ค่าเฉลี่ยรายได้หลังเกิดปัญหาความไม่สงบ (ปี พ.ศ.2550)

N คือ จำนวนสถานประกอบการทั้งหมดในจังหวัดนราธิวาส

ความสูญเสียทางรายจ่าย (Increase Expenditure) คือ มูลค่าความเสียหายหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการ อันเป็นผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบ เช่น ความเสียหายที่เกิดกับอาคารสิ่งปลูกสร้างจากการวางระเบิดก่อเหตุความไม่สงบ รายจ่ายเพื่อการปรับปรุง ซ่อมสร้าง หรือวางมาตรการควบคุมเพื่อรักษาความปลอดภัยในสถานประกอบการ เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด การจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย รวมถึงค่าใช้จ่ายเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มีส่วนทำให้ต้นทุนในการประกอบการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในการประเมินค่าจะรวบรวมค่าเสียหายหรือรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดของสถานประกอบการหลังเกิดปัญหาความไม่สงบ เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่ายต่อสถานประกอบการหนึ่งแห่งในจังหวัดนราธิวาส วิธีการหาค่าความสูญเสียทางรายจ่าย ใช้หลักการหาค่าเฉลี่ยของรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นต่อหนึ่งหน่วยสถานประกอบการ ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$IE = \bar{C} \times N$$

กำหนดให้

IE คือ มูลค่าความสูญเสียทางรายจ่าย

$\bar{C}$ คือ ค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่าย
(พ.ศ.2547-2550)

N คือ จำนวนสถานประกอบการทั้งหมด
ในจังหวัดนราธิวาส

$$\bar{C} = \frac{C_1 + C_2 + \dots + C_n}{\hat{N}}$$

กำหนดให้

$\bar{C}$ คือ ค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่าย
(พ.ศ.2547-2550)

C_1 คือ ผลรวมความสูญเสียทางรายจ่าย
ของสถานประกอบการแห่งที่ 1

C_2 คือ ผลรวมความสูญเสียทางรายจ่าย
ของสถานประกอบการแห่งที่ 2

C_n คือ ผลรวมความสูญเสียทางรายจ่าย
ของสถานประกอบการแห่งที่ n

$\hat{N}$ คือ จำนวนสถานประกอบการกลุ่ม
ตัวอย่าง (260 แห่ง)

6. ผลการวิจัย

6.1 สถานการณ์ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ ภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่สงบด้านการค้าและการท่องเที่ยว บรรยากาศด้านการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดนราธิวาสค่อนข้างซบเซา จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้รวมจากการค้าและการท่องเที่ยวมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจังหวัดนราธิวาสลดลง (ตารางที่ 1 และ 2)

ด้านการลงทุนและการจ้างงาน นักลงทุนทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดนราธิวาสได้ชะลอการลงทุน เนื่องจากไม่มั่นใจในความปลอดภัย ส่งผลให้ปริมาณการจ้างงานชะลอตัว และอัตราการจ้างงานที่มีอยู่ในพื้นที่ ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สมัครงานหรือผู้ใช้แรงงาน ทั้งนี้พิจารณาจากปัจจัยการลดลงของพื้นที่ที่ได้รับ

อนุญาตให้ก่อสร้างในเขตเทศบาลและจำนวนโครงการหรือกิจการที่ได้รับการอนุมัติเพื่อส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดนราธิวาสที่มีจำนวนน้อยราย (ตารางที่ 3)

ด้านการอุปโภคและบริโภคภาคเอกชน การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดนราธิวาสชะลอตัวลงเพียงเล็กน้อย โดยในช่วงปี พ.ศ.2541-2548 การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงหนุนจากปัจจัยราคายางพาราที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งแรงหนุนจากทางภาครัฐและเอกชนที่พยายามสร้างความเชื่อมั่นในการบริโภคภาคเอกชน ด้วยการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์

เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนต่างๆ ทำให้ยอดการจดทะเบียนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลมีจำนวนเพิ่มขึ้น ยกเว้นในส่วนของการจดทะเบียนที่ยอดการจดทะเบียนใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2550 (ตารางที่ 4) อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ.2549-2550 การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนเริ่มชะลอตัวลงอย่างชัดเจน เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบทวีความรุนแรงขึ้น กอปรกับภาวะเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองจากการปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมัน ทำให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น ส่งผลให้ความเชื่อมั่นในการบริโภคของประชาชนลดลง และประชาชนเริ่มมีการวางแผนการใช้จ่ายมากขึ้น

ตารางที่ 1 : จำนวนนักท่องเที่ยว อ.สุไหงโกลก จ.นราธิวาส ปี พ.ศ.2541-2550

ปี (พ.ศ.)	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง (%)
2541	631,114	-
2542	632,095	+ 0.16
2543	721,467	+ 14.14
2544	761,326	+ 5.52
2545	771,732	+ 1.37
2546	801,144	+ 3.81
2547	635,513	- 20.67
2548	407,761	- 35.84
2549	336,473	- 17.48
2550	284,073	- 15.57

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2541-2550

ตารางที่ 2 : รายได้จากการท่องเที่ยว จ.นราธิวาส ปี พ.ศ.2545-2550

ปี (พ.ศ.)	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง (%)
2545	3,183.39	-
2546	3,597.59	+ 13.00
2547	2,878.34	- 19.98
2548	1,050.98	- 63.49
2549	852.49	- 18.90
2550	633.77	- 25.66

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2545-2550

ตารางที่ 3 : เครื่องชี้ภาวะการลงทุนและการจ้างงานจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2541-2550

การลงทุนและ การจ้างงาน	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
<u>กิจการได้รับอนุมัติส่งเสริม</u>										
<u>การลงทุน</u>										
จำนวน (ราย)	2	3	-	-	-	-	1	-	-	-
เงินลงทุน (ล้านบาท)	188	395	-	-	-	-	214.0	-	-	-
การจ้างงาน (คน)										
<u>การจดทะเบียนธุรกิจนิติ</u>	167	412	-	-	-	-	53	-	-	-
<u>บุคคล</u>										
จำนวน (ราย)	67	67	64	67	67	57	71	68	72	61
เงินลงทุน (ล้านบาท)	68.9	71.8	72.4	77.0	93.7	60.0	87.8	179.7	424.73	71.27
<u>พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตก่อสร้าง</u>										
<u>ในเขตเทศบาล (ตารางเมตร)</u>	35,401	42,326	46,538	45,941	73,582	88,782	74,440	32,838	33,886	64,628
ที่อยู่อาศัย	20,495	25,927	26,750	33,273	44,383	63,015	54,614	32,563	23,665	38,762
การพาณิชย์	8,897	3,065	116	4,291	19,582	5,995	16,016	-	4,209	612
การบริการ	3,043	8,428	-	-	3,402	14,897	-	275	4,825	5,131
อื่นๆ	2,966	4,906	19,672	8,377	6,215	4,875	3,810	-	1,187	20,123
<u>ค่าจ้างขั้นต่ำ (บาท/วัน)</u>	130	130	130	133	133	135	135	139	144	148
<u>การจัดหางาน</u>										
ตำแหน่งงานว่าง (อัตรา)	1,541	2,060	1,886	1,936	1,194	1,272	2,479	928	2,319	1,158
ผู้สมัครงาน (คน)	1,247	1,806	759	583	1,185	1,572	2,362	3,132	3,344	3,201
การบรรจุงาน (คน)	443	586	427	281	474	906	1,824	818	1,603	1,243

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2541-2550

ตารางที่ 4 : เครื่องชี้ภาวะการณ้ค้าด้านการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2541-2550

การลงทุนและ การจ้างงาน	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	119	128	207	270	411	618	724	843	547	433
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	354	462	501	607	605	1,027	1,179	1,245	1,042	885
รถจักรยานยนต์	9,285	7,713	9,762	14,716	21,075	24,477	22,809	14,839	19,660	14,413
การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	-	7.5	61.7	30.4	52.2	50.4	17.2	16.4	-35.11	-20.84
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	-	30.5	8.4	21.1	-0.3	69.8	14.8	5.6	-16.30	-15.07
รถจักรยานยนต์	-	-16.9	26.5	50.7	43.2	16.1	-6.8	-34.9	32.49	-26.69

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2541-2550

6.2 ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจ ทางการค้าและบริการ

ปัญหาความไม่สงบส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการทางด้านรายได้ ด้านการจ้างงาน ด้านการประกอบกิจการ ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านต้นทุนในการประกอบการ และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด

ด้านรายได้ เนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกพื้นที่ลดลง ส่งผลให้ปริมาณอุปสงค์ในสินค้าและบริการชะลอตัว รวมถึงการขาดความเชื่อมั่นในการบริโภคภาคเอกชนต่อสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น

ด้านการจ้างงาน ปัญหาความไม่สงบส่งผลกระทบต่อการจ้างงานเพียงเล็กน้อย โดยมีผู้ประกอบการบางส่วนได้ปรับลดการจ้างงานลงเนื่องจากมีผลการประกอบการลดลง

ด้านการประกอบกิจการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเวลาในการประกอบธุรกิจลดลง เนื่องจากต้องปิดร้านเร็วขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากการก่อความไม่สงบ และมีผู้ประกอบการบางส่วนได้รับ

ผลกระทบในด้านการขนส่งสินค้า ทั้งนี้การขนส่งสินค้าในช่วงเวลากลางคืนไม่สามารถกระทำได้นอกจากเคหะสถานในบางช่วงเวลาที่สถานการณ์ความไม่สงบทวีความรุนแรง เพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

ด้านการรักษาความปลอดภัย ผู้ประกอบการได้เพิ่มความระมัดระวังในการดูแลความปลอดภัยภายในร้านมากขึ้น และมีผู้ประกอบการบางส่วน ได้ติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยไว้ภายในร้าน

ด้านต้นทุนในการประกอบการ ผู้ประกอบการมีต้นทุนในการประกอบการเพิ่มขึ้นจากรายจ่ายในการปรับปรุง ซ่อมแซม โครงสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างของสถานประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการก่อเหตุความไม่สงบ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการวางมาตรการควบคุมและรักษาความปลอดภัยในสถานประกอบการ เช่น ติดตั้งกล้องวงจรปิด ประตูเหล็ก ถังดับเพลิงและจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ฯลฯ เป็นต้น

ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด จากเศรษฐกิจที่ชะลอตัวส่งผลให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อกระตุ้นยอดขาย เช่น การให้บริการจัดส่งสินค้าฟรี การลดราคา การเพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการ และการจัดโปรโมชั่นพิเศษ เป็นต้น

6.3 การประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าจากปัญหาความไม่สงบ

จากการประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาสในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 พบว่าความสูญเสียที่เกิดขึ้นคิดเป็นมูลค่าโดยประมาณ 10,544 ล้านบาท (ณ ราคาคงที่ปี 2546) คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนราธิวาส จำแนกเป็นความสูญเสียทางภาครัฐ จำนวน 8,932 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 84.7 และความสูญเสียภาคเอกชน จำนวน 1,611 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 15.3 ด้านความสูญเสียภาคเอกชน จำแนกเป็นความสูญเสียทางรายได้ จำนวน 1,579 ล้านบาท

โดยค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายได้ต่อปีของสถานประกอบการหนึ่งแห่ง เท่ากับ 64,404 บาท และความสูญเสียทางรายจ่าย จำนวน 31,665,825 บาท โดยค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่ายต่อปีของสถานประกอบการหนึ่งแห่ง เท่ากับ 1,291 บาท

6.4 แนวทางส่งเสริมการค้าและพัฒนาเศรษฐกิจ

จากการสอบถามผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการค้าและพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาส ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รัฐควรเร่งสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว นักลงทุน และประชาชนทั่วไป รองลงมาคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าฮาลาล ให้จังหวัดนราธิวาสเปรียบเสมือนครัวโลกมุสลิม มีโค ไก่ และแพะ เป็นฐานวัตถุดิบ และพัฒนาการแปรรูปย่างไม้ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 : งบประมาณภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2547-2550 ณ ราคาคงที่ปี 2546

หน่วย : ล้านบาท

ปี (พ.ศ.)	กรณี ฉุกเฉิน	เสริมศักยภาพประเทศ		ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้	รวม
		การพัฒนา	ความมั่นคง		
พ.ศ. 2547	1,135.380	4,866.356	1,894.788	-	7,896.524
พ.ศ. 2548	3,568.894	-	850.593	3642.800	8,062.288
พ.ศ. 2549	143.864	-	-	4344.000	4,487.864
พ.ศ. 2550	1,611.404	1,270.110	3,469.035	-	6,350.550
รวม	6,459.540	6,136.470	6,214.420	7,986.800	26,797.230

ที่มา: รวบรวมข้อมูลงบประมาณจาก กอ.สสจ.จชต., กอ.รมน.ภาค 4 สน., พตท. และ ศอ.บต.

หมายเหตุ: ดัชนีราคาผู้บริโภคจังหวัดนราธิวาส (CPI) ปีฐาน 2546 = 100, ปี 2547 = 104.5, ปี 2548 = 109.8, ปี 2549 = 115.1, ปี 2550 = 118.1

ตารางที่ 6 : สัดส่วนระหว่างความสูญเสียภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนราธิวาสปี พ.ศ.2547-2550 ณ ราคาในปี 2546

ปี (พ.ศ.)	ความสูญเสียภาครัฐ (จ.นราธิวาส)	GPP	สัดส่วนความสูญเสียภาครัฐ ต่อ GPP
	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	ร้อยละ
พ.ศ. 2547	2,632.2	30,250.7	8.7
พ.ศ. 2548	2,687.4	32,357.0	8.3
พ.ศ. 2549	1,495.9	36,311.9	4.1
พ.ศ. 2550	2,116.9	39,346.3	5.4
รวม	8,932.4	138,265.9	6.5

ที่มา: จากการคำนวณจากข้อมูลในตารางที่ 5 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (GPP)

หมายเหตุ: ความสูญเสียภาครัฐ (จ.นราธิวาส) เท่ากับ 1/3 ของงบประมาณภาครัฐเพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 7 : เปรียบเทียบรายได้ก่อนและหลังเกิดปัญหาความไม่สงบฯ ของผู้ประกอบการในจังหวัดนราธิวาส

ค่าทางสถิติ	รายได้ (บาท/เดือน)		ค่าความแตกต่าง
	ก่อนเกิดความไม่สงบ (2546)	หลังเกิดความไม่สงบ (2550)	
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	42,392	37,025	-5,367
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	27,384	22,795	
ผลรวม (Sum)	10,682,804	9,330,382	-1,352,422

ที่มา: จากการสำรวจรายได้ก่อนและหลังเกิดปัญหาความไม่สงบฯ จากกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 252 แห่ง ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ.2551

หมายเหตุ: (-) หมายถึงมูลค่าทางรายได้ที่ลดลง

ตารางที่ 8 : การประมาณการความสูญเสียทางรายได้ของสถานประกอบการในจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ. 2547-2550

ปี (พ.ศ.)	จำนวนสถาน ประกอบการ ธุรกิจทางการค้าและ บริการ (แห่ง)	ความสูญเสียทางรายได้ (บาท) ราคาประจำปี	ความสูญเสียทางรายได้ (บาท) ราคาคงที่ปี 2546
2547	6,885	443,400,885	424,307,067
2548	6,883	443,272,083	403,708,637
2549	6,791	437,347,191	379,971,495
2550	6,821	439,279,221	371,955,310
รวม	-	1,763,299,380	1,579,942,509

ที่มา : จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายได้ต่อสถานประกอบการ 1 แห่ง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 64,401 บาท/แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 252 แห่ง ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ.2551

หมายเหตุ: ดัชนีราคาผู้บริโภคจังหวัดนราธิวาส (CPI) ปีฐาน 2546 = 100, ปี 2547 = 104.5, ปี 2548 = 109.8, ปี 2549 = 115.1, ปี 2550 = 118.1

ตารางที่ 9 : รายจ่ายที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการในช่วงเกิดปัญหาความไม่สงบ ปี พ.ศ.2547-2550

ประเภทของรายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ	จำนวนร้าน (แห่ง)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (บาท)	S.D.
ค่าความเสียหาย						
โครงสร้างอาคาร	118,830	9.13	16	6.35	7,426.88	6,648.57
อุปกรณ์ตกแต่งภายใน	90,035	6.92	13	5.15	6,925.77	9,153.08
รวม	208,865	16.05	17	6.74	12,286.18	13,184.97
ค่าติดตั้งอุปกรณ์						
ถังดับเพลิง	17,340	1.33	7	2.78	2,477.14	1,854.06
กล้องวงจรปิด	260,230	20.00	8	3.17	32,528.75	16,721.73
คอมพิวเตอร์/หลอดไฟ	826	0.06	4	1.59	206.50	127.78
ประตูเหล็ก	114,520	8.80	8	3.17	14,315.00	3,694.87
สัญญาณกันขโมย	34,410	2.64	4	1.59	8,602.50	1,478.57
รวม	427,326	32.84	22	8.73	19,423.91	18,493.99

ตารางที่ 9 : (ต่อ)

ประเภทของรายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ	จำนวนร้าน (แห่ง)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (บาท)	S.D.
อื่นๆ						
ประกันภัย	102,785	7.90	7	2.78	14,683.57	5,764.28
ค่าโฆษณา	151,999	11.68	6	2.38	25,333.17	39,098.28
ค่าจ้างแรงงาน	83,300	6.40	7	2.78	11,900.00	8,083.11
ค่ารถปก.	90,200	6.93	8	3.17	11,275.00	5,217.21
ค่าขนส่ง	15,200	1.16	2	0.79	7,600.00	2,828.43
ซื้ออาวุธ	221,400	17.01	4	1.59	55,350.00	12,045.88
รวม	664,884	51.10	23	9.12	28,908.00	28,409.59
รวมทั้งสิ้น	1,301,075	100.00	49	19.44	26,552.55	31,073.30

ที่มา : จากการสำรวจสถานประกอบการในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 252 แห่ง ช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 10 : การประมาณการความสูญเสียทางรายจ่ายของสถานประกอบการในจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2547-2550

ปี (พ.ศ.)	จำนวนสถานประกอบการ ธุรกิจทางการค้าและบริการ (แห่ง)	ความสูญเสียทาง รายจ่าย ราคาประจำปี (บาท)	ความสูญเสียทาง รายจ่าย ราคาคงที่ ปี 2546 (บาท)
2547	6,885	8,886,814	8,504,128
2548	6,883	8,884,233	8,091,286
2549	6,791	8,765,483	7,615,537
2550	6,821	8,804,205	7,454,874
รวม	-	35,340,735	31,665,825

ที่มา : จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่ายต่อสถานประกอบการ 1 แห่ง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1,291 บาท/แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 252 แห่ง ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ.2551

หมายเหตุ : ดัชนีราคาผู้บริโภคจังหวัดนราธิวาส (CPI) ปีฐาน 2546 = 100, ปี 2547 = 104.5, ปี 2548 = 109.8, ปี 2549 = 115.1, ปี 2550 = 118.1

ตารางที่ 11 : สัดส่วนระหว่างความสูญเสียภาคเอกชนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนราธิวาส ปี พ.ศ.2547- 2550 ณ ราคาคงที่ปี 2546

ปี (พ.ศ.)	ความสูญเสียทาง รายได้ (1) (บาท)	ความสูญเสียทาง รายจ่าย (2) (บาท)	ความสูญเสีย ภาคเอกชน (1)+(2)=(3) (บาท)	GPP (4) (ล้านบาท)	สัดส่วน (3)/(4) (ร้อยละ)
พ.ศ .2547	424,307,067	8,504,128	432,811,195	30,250.7	1.4
พ.ศ .2548	403,708,637	8,091,286	411,799,923	32,357.0	1.3
พ.ศ .2549	379,971,495	7,615,537	387,587,032	36,311.9	1.1
พ.ศ .2550	371,955,309	7,454,874	379,410,183	39,346.3	1.0
รวม	1,579,942,508	31,665,825	1,611,608,333	138,265.9	1.2

ที่มา: จากการคำนวณจากข้อมูลในตารางที่ 8, ตารางที่ 10 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (GPP)

7. การอภิปรายผล

จากการศึกษาถึงสถานการณ์ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาส ภายหลังจากเกิดปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 พบว่าด้านการค้าและการท่องเที่ยว ด้านการลงทุนและการจ้างงานหดตัวลงอย่างชัดเจน ส่วนด้านการอุปโภคและบริโภคภาคเอกชนนั้นชะลอตัวลงเล็กน้อย เนื่องจากได้รับปัจจัยหนุนจากราคายางพาราที่ปรับตัวสูงขึ้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าด้านการค้าและการท่องเที่ยว ด้านการลงทุนและการจ้างงานนั้น มีความอ่อนไหวสูงต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น เมื่อมีการนำเสนอข่าวสารในแง่ลบจะส่งผลเสียต่อทั้งสองด้านโดยทันที แต่ด้านการอุปโภคและบริโภคภาคเอกชนมีความอ่อนไหวต่ำต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนจะมาก

หรือน้อย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบ แต่ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันและการคาดการณ์ถึงรายได้ในอนาคตของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาความไม่สงบส่งผลกระทบโดยตรงต่อการประกอบธุรกิจทางการค้าและบริการทางด้านรายได้ ด้านการจ้างงานด้านการประกอบกิจการ ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านต้นทุนในการประกอบการ และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ผู้ประกอบการที่สำรวจส่วนใหญ่มีทัศนคติในแง่ลบต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น และมองว่าปัญหาความไม่สงบทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของพี่น้องประชาชน และสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นอาจทำลายแรงจูงใจนักลงทุนหน้าใหม่ที่จะเข้ามาลงทุนในจังหวัดนราธิวาส รวมถึงทำให้ผู้ประกอบการ

ที่มีอยู่เดิม ต้องประสบกับปัญหาในการประกอบธุรกิจ และอาจเปลี่ยนใจย้ายออกไปประกอบธุรกิจในพื้นที่อื่นแทน

ด้านการประเมินค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจการคำนวณจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนราธิวาส ในช่วงปี พ.ศ.2547-2550 พบว่าความสูญเสียภาครัฐนั้นสูงกว่าความสูญเสียภาคเอกชนถึง 5 เท่า ซึ่งนับว่าเป็นความเสียโอกาสอย่างยิ่งที่รัฐบาลไม่สามารถนำเงินงบประมาณดังกล่าว ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารประเทศในด้านอื่นๆ และจากการประเมินค่าความสูญเสียภาคเอกชน พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายได้ต่อปีของสถานประกอบการหนึ่งแห่ง เท่ากับ 64,404 บาท และค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางรายจ่ายต่อปีของสถานประกอบการหนึ่งแห่ง เท่ากับ 1,291 บาท ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาความไม่สงบฯ ส่งผลให้สถานประกอบการหนึ่งแห่งในจังหวัดนราธิวาสมีความสูญเสียต่อปีโดยประมาณ 65,695 บาท ($64,404 + 1,291$) ซึ่งหากเหตุการณ์ความไม่สงบยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในลักษณะเดิม ก็สามารถนำตัวเลขดังกล่าวไปคาดการณ์ความสูญเสียภาคเอกชนในอนาคตได้

อย่างไรก็ตามการประเมินค่าในครั้งนี้อาจต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ทั้งในส่วนของการประเมินค่าความสูญเสียภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากการประเมินดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมหน่วยงานต่างๆ มากเพียงพอ โดยการประเมินความสูญเสียภาครัฐนั้น ได้พิจารณาประมาณจากหน่วยงานหลักเพียง 2 กระทรวง เท่านั้น คือ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม ทั้งที่ยังมีอีกหลายหน่วยงานในหลายกระทรวงที่เข้ามาแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวง

ยุติธรรม ฯลฯ เป็นต้น ส่วนการประเมินค่าความสูญเสียภาคเอกชนนั้น อาจมีความคลาดเคลื่อนได้บ้าง เนื่องจากมีสถานประกอบการที่ได้รับความเสียหายจากการก่อความไม่สงบบางส่วนได้ปิดกิจการและย้ายออกนอกพื้นที่ จึงไม่สามารถประเมินค่าความสูญเสียในส่วนดังกล่าวได้

ทั้งนี้ความเสียหายทั้งหมดยังไม่แนบรวมค่าเสียโอกาสในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติ ค่าเสียโอกาสในการลงทุน และความรู้สึกหวาดกลัวตลอดจนความทุกข์ทรมานที่ญาติพี่น้องผู้ประสบภัยได้รับ จึงเห็นควรให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันในการขจัดปัญหาความไม่สงบให้หมดไปจากแผ่นดินไทย เพื่อลดความสูญเสียอันมหาศาลที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

8. ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาถึงผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบต่อด้านการค้าและการท่องเที่ยว พบว่าด้านการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดนราธิวาสซบเซาลงมาก เนื่องจากปัจจัยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงการที่ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ออกมาจับจ่ายใช้สอยลดลง ดังนั้นรัฐบาลควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นภาคประชาชนโดยลดจำนวนการก่อเหตุให้น้อยลง มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และนำเสนอข่าวในเชิงบวก เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีต่อด้านการค้าและการท่องเที่ยว ทั้งนี้จังหวัดนราธิวาสมีสถานที่ท่องเที่ยว เทศกาล ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชนอันเป็นเอกลักษณ์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมากมาย เช่น ชายหาดนราทัศน์ พระตำหนักทักษิณราชินีเวเนซุเอลา น้ำตกซีโป อุทยานแห่งชาติ เขามูโด-สุโงปาดิ มัสยิด 300 ปี พระพุทธ-

ทักษิณมิ่งมงคล ด้านสุโขทัยและด้านตามาเทศกาลแข่งเรือกอกและ เทศกาลวันลองกอง งานกระจุต และงานแห่เจ้าแม่โตะโมะ เป็นต้น

2. ด้านการลงทุนและการจ้างงานในจังหวัดนราธิวาส พบว่าได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบเป็นอย่างมากเช่นกัน แม้แต่กระทั่งในธุรกิจขนาดเล็กที่มีการปรับลดการจ้างงานลง ส่งผลให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งหากปล่อยให้แรงงานในพื้นที่ว่างงานเช่นนี้ต่อไป ก็นับว่าเป็นความเสียโอกาสในการใช้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ แรงงานก็จะขาดประสบการณ์ในการทำงาน และอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ฉะนั้นรัฐควรเข้ามาดำเนินการส่งเสริม ฟื้นฟู และพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นภาคการลงทุนและการจ้างงานในพื้นที่ที่กำลังซบเซาให้กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว โดยรัฐบาลอาจเน้นขยายงานและโครงการพัฒนาที่สามารถสร้างงานเพิ่มได้ทันที หรือเป็นโครงการที่ใช้แรงงานสูง เช่น การก่อสร้างบูรณะซ่อมแซมถนนหนทาง การก่อสร้างการเคหะสถาน รวมถึงพัฒนาโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เช่น การจัดตั้งอุตสาหกรรมฮาลาล การส่งเสริมการปลูกและแปรรูปยางพารา และส่งเสริมการค้าตามแนวชายแดน เป็นต้น เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีการทำเกษตรกรรมและปศุสัตว์เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ภาครัฐควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน ทั้งในด้านความปลอดภัยและด้านความยุติธรรม เพราะที่ผ่านมาีสถานประกอบการบางส่วนต้องตกเป็นเป้าก่อเหตุของกลุ่มก่อความไม่สงบ รวมทั้งถูกขูดรีดหรือเรียกเอาผลประโยชน์จากกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่างๆ ในพื้นที่ ทำให้ผู้ประกอบการต่างเป็นกังวลใจในการดำเนินธุรกิจต่อไป สำหรับแนวทางสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุน รัฐบาลอาจใช้มาตรการ

ลดหย่อนภาษี ลดอัตราดอกเบี้ย การให้สิทธิพิเศษต่างๆ แก่ภาคธุรกิจ รวมถึงการออกมาแถลงหรือแสดงเจตนารมณ์ในการที่จะเสริมสร้างบรรยากาศการค้าและการลงทุน มีการประชาสัมพันธ์และการเสนอข่าวเชิงบวกเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนลดการนำเสนอข่าวสารการก่อเหตุที่อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นลงไป เชื่อว่าจะทำให้นักลงทุนหันกลับมาลงทุนในจังหวัดนราธิวาสมากยิ่งขึ้น ✍

เอกสารอ้างอิง

- เอกรัฐ หลีเส้น. (2538). ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยกับการลงทุนในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อร วิวัฒน์นิมิตดี. (2543). ผลกระทบของการใช้จ่ายทางการทหารต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ร้อยโท โกเมนทร์ ท่อทิพย์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลและขนาดที่เหมาะสมของค่าใช้จ่ายทางทหารของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- รังสรรค์ ธาระพรพันธุ์. (2546, 19 มีนาคม). "ต้นทุนของสงครามอิรัก" ผู้จัดการออนไลน์. หน้า 7
- วีรพงษ์ รามางกูร. (2547, 14 มิถุนายน). "เรแกนโนมิกส์" ประชาชาติธุรกิจ. หน้า 2

- ชนาธิป เพชรนิล. (2548). การประเมินความสูญเสียทางเศรษฐกิจของธุรกิจโรงแรมจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ราชิตะ ระเด่นอาหมัด. (2549). ความรู้และความไม่รู้ 3 จังหวัดชายแดนใต้" แผนงานร่วมศึกษา เสริมสร้างสุขภาวะกรณี 3 จังหวัดภาคใต้. คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม อาคารวิศิษฐ์-ประจวบเหมาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พันเอก เสริมศักดิ์ แก้วฉาย. (2549). การประเมินความสูญเสียทางรายได้จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Duke, Keith E. (1970). **Cost of the War in Vietnam**. Army War Coll Carlisle Barracks Pa, AD0774217.
- Henry, Nicholas. (1980). **Public Administration and Public Affairs**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Lim, David. (1982). "Another Look at Growth and Defence in Less Developed Countries" **Economic Development and Cultural Change**, 31, January
- Faini, Riccardo.; Annez, Patricia.; and Taylor, Lance. (1984). "Defense Spending, Economic Structure, and Growth: Evidence among Countries and Over Time" **Economic Development and Cultural Change**, Vol. 32, No. 3, (April): 487-498
- Maizels, Alfred., and Nissanke, Machiko K. (1986). "The determinants of military expenditures in developing countries" **World Development** 14, September
- Coleman P. (1999). "Cost of the War" World War II Resource Guide (Gardena), California : The American War Library
- Arunatilake, Nisha.; Jayasuriya, Sisira.; and Kelegama, Saman. (2001). " The Economic Cost of the War in Sri Lanka" **World Development, Elsevier**, vol. 29(9), (September): 1483-1500.
- Nordhaus, William D. (2002). "The Economic Consequences of a War in Iraq" **NBER Working Paper** NO. 9361.
- US General Accountability Office United States. (2002). "Review of Studies of the Economic Impact of the September 11, 2001, Terrorist Attacks on the World Trade Center " NCJ 199252.
- Wallsten, Scott., and Kosec, Katrina. (2005). "The Economic Costs of the War in Iraq" **AEI-Brookings Joint Center Working Paper** No. 05-19
- Holcombe, Randall G. (2008). "**Public Choice/ Why does government produce national defense?**" Vol.137, (October): 11-19